

Spis treści

CZĘŚĆ PIERWSZA

Filozofowie jako poeci

Historiozofia a poezja	7
Poetyckie prolegomena filozofii ducha	26
Zanim powstał <i>Manifest</i> i <i>Kapitał</i>	56
Łagodny anarchizm i poezja	72
Zaklęty spokój Heideggera	95

CZĘŚĆ DRUGA

Wybór wierszy filozofów

Przedmowa	113
---------------------	-----

Tales z Miletu

...Gadulstwo nigdy nie zwiastuje rozumnej myśli... (W. Olszewski, B. Kupis)	161
--	-----

...Najstarszą z rzeczy istniejących jest Bóg... (W. Olszewski, B. Kupis)	162
--	-----

Pittakos z Mityleny

...Mając łuk i kołczan... (W. Olszewski, B. Kupis)	163
--	-----

Solon z Salaminy

...Z chmur zgromadzonych powstaje i gradu... (W. Olszewski, B. Kupis)	164
---	-----

(List do Ateńczyków po objęciu władzy przez Pizystrata) (W. Olszewski, B. Kupis)	165
--	-----

Bias z Prieny

...Siła jest darem natury... (W. Olszewski, B. Kupis)	166
---	-----

...Wielu ludziom wielkie bogactwa... (W. Olszewski, B. Kupis)	166
---	-----

Pitagorejczycy	
Złote wiersze (W. Witwicki)	167
(Czterowiersz pitagorejski) (W. Witwicki)	171
Ksenofanes z Kolofonu	
...A co dotyczy pewności... (J. Dąmbaska)	172
...To, co zwą Izydą... (Wł. Heinrich)	172
Szyderstwa (I. Dąmbaska, Wł. Heinrich)	173
...Już mija lat sześćdziesiąt od tej chwili... (W. Olszewski, B. Kupis)	174
Epicharm z Kos	
...Tylko rozum widzi i tylko rozum słyszy... (B. Kupis)	175
Heraklit z Efezu	
O przyrodzie — fragm. (B. Kupis, W. Witwicki)	176
Parmenides z Elei	
O przyrodzie — fragm. (I. Dąmbaska)	178
...Oby siła przyzwyczajenia nie zmusiła... (W. Olszewski, B. Kupis)	180
O prawdzie i mniemaniu (L. Joachimowicz)	181
Empedokles z Akragas	
Oczyszczenia — fragm. (A. Ostoja Ostaszewski, W. Olszewski, B. Kupis)	182
(Do Pauzanasza, któremu Empedokles dedykował poemat „O przyrodzie”) (W. Olszewski, B. Kupis)	185
...Wszak ziemię ziemią widzimy... (I. Dąmbaska)	186
...Co trzeba powiedzieć... (Wł. Heinrich)	186
Protagoras z Abdery	
Mowy obalające — fragm. (W. Witwicki)	187
Demokryt z Abdery	
(Aforyzmy) (B. Kupis)	188
Hippiasz z Elidy	
...Obywatele, was tutaj obecnych uważam... (W. Witwicki)	190
Platon z Aten	
(Wiersz na grobie Diona w Syrakuzach) (W. Olszewski, B. Kupis)	191
(Epigramat) (W. Olszewski, B. Kupis)	192
(Kości psom) (Z. Kubiak)	193
...Jabłkiem rzucam na ciebie... (W. Olszewski, B. Kupis)	194
Złoto znalazłszy porzucił ktoś stryczek... (W. Olszewski, B. Kupis)	195
Całując Agatona... (W. Olszewski, B. Kupis)	196

<i>Anonim</i>	
(Zartobliwy wiersz o Pitagorasie) (W. Olszewski, B. Kupis)	197
<i>Anonim</i>	
(Epigramat o Heraklicie) (W. Olszewski, B. Kupis)	198
<i>Arystoteles ze Stagiry</i>	
(Hymn na cześć Hermiasa) (W. Olszewski, B. Kupis)	199
(Epigramat na posąg Hermiasa w Delfach) (W. Olszewski, B. Kupis)	200
<i>Zenon z Kition</i>	
(Parafraza tekstu Hezjoda) (W. Olszewski, B. Kupis)	201
(Tekst Hezjoda) (W. Steffen)	201
<i>Kleantes z Assos</i>	
Prowadź mnie, Zeusie, i ty, Przeznaczenie... (M. Plezia)	202
<i>Krates z Teb</i>	
(Prawdziwi cynicy) (I. Dąmbska)	203
<i>Kerkidas z Megalopolis</i>	
(Melijamb o Diogenesie z Synopy) (W. Olszewski, B. Kupis)	204
<i>Herodikos z Babilonu</i>	
(Epigramat o wypędzeniu uczonych z Muzeum w Aleksandrii...) (T. Sinko)	205
<i>Filodemos z Gadary</i>	
Wróżebne imię (Z. Kubiak)	206
(Czas stateczności) (T. Sinko)	207
<i>Marek Tulliusz Cyceon</i>	
Dysputy tuskulańskie — fragm. (J. Smigaj)	208
<i>Lukrecjusz</i>	
O naturze wszechrzeczy — fragm. (E. Szymański)	209
<i>Lucjusz Anneusz Seneka</i>	
O naturze czasu (Z. Kubiak)	212
<i>Maniliusz</i>	
Astronomica — fragm. (Z. Kubiak)	213
<i>Ptolemeusz</i>	
(Epigramat) (T. Sinko)	214
<i>Walentyń</i>	
Patrząc, jak wszystko w eterze... (L. Joachimowicz)	215
<i>Lukian z Samosat</i>	
Do powolnego szybkobiegacza (T. Węclewski)	216
„Zawiany” w drodze do domu (T. Węclewski)	217
Skąpiec Artemidoros (T. Węclewski)	218
Skoroś poszedł między wrony... (T. Węclewski)	219

<i>Orygenes</i>	
(Modlitwa) (L. Joachimowicz)	220
<i>Porfirus z Tyros</i>	
Zyciorys Plotyna — fragm. (I. Dąmbska)	222
<i>Diogenes Laertios</i>	
Zenon z Elei (W. Olszewski, B. Kupis)	223
Demokryt z Abdera (W. Olszewski, B. Kupis)	224
Sokrates (I. Krońska)	225
Platon (W. Olszewski, B. Kupis)	226
Epikur (K. Leśniak)	227
<i>Tiberianus</i>	
Hymn neoplatonicki (Z. Kubiak)	228
<i>Grzegorz z Nazjanzu</i>	
Z cyklu „O moich sprawach” — fragm. (T. Sinko)	231
Młody Eufemios (Z. Kubiak)	233
Hymn do Chrystusa (T. Sinko)	234
<i>Św. Ambroży</i>	
Rerum, Deus, Tenx vigor (L. Staff)	235
<i>Św. Augustyn</i>	
(Modlitwa) fragm. (A. Swiderkówna)	236
<i>Proklos (zwany Diadochem)</i>	
Hymn do Ateny (T. Sinko)	237
<i>Boecjusz</i>	
O pociechach filozofii — fragm. (T. Jachimowski, Z. Kubiak)	238
<i>Agathias Scholastyk</i>	
(Bilecik napisany do przyjaciela...) (T. Sinko)	244
<i>Grzegorz Wielki</i>	
Lucius Creator Optime (L. Staff)	245
<i>Beda (zwany Venerabilis)</i>	
Pieśń o śmierci (A. Małicka)	246
<i>Paulinus z Akwilei</i>	
Miris modis repente (z nieszpórów na uroczystość św. Piotra w Okowach) (L. Staff)	247
<i>Alkuin</i>	
Do młodzieży — fragm. (A. Leśniewski, H. Wolanin)	248
<i>Hrabanus Maurus</i>	
Hymn na Wniebowstąpienie Pańskie (J. Gamska-Łempicka)	249
<i>Petrus Damiani</i>	
Hymn o śmierci — fragm. (J. Gamska-Łempicka)	250

Pierre Abelard

Na Zmartwychwstanie Pańskie (J. Gamska-Lempicka) 252

Upomnienie do Astralabiusa (L. Kotakowski) . . . 253

Bernard z Clairvaux

O Chrystusie umierającym (J. Gamska-Lempicka) . 254

Adam od św. Wiktora

Na chwałę Krzyża Świętego — fragm. (J. Gamska-Lempicka) 256

Bonawentura (Johannes Fidanza)

Na cześć Krzyża Świętego — fragm. (J. Gamska-Lempicka) 257

Tomasz z Akwinu

Hymnus in die Corporis Christi. W Wielki Czwartek (J. Gamska-Lempicka) 259

Adoro Te devote — fragm. (T. Brzostowski) . . . 261

Hymn o Sakramencie Ciała i Krwi Pańskiej — fragm. (J. Gamska-Lempicka) 262

Johannes Eckhart

Duszo, jeśli nie utopisz się sama... (T. Brzostowski) 263

Jan z Ruysbroeck

Otwórzcie wszyscy serca wasze... (T. Brzostowski) . 264

Wawrzyniec Wspaniały

Altercazione — fragm. (W. Preisner, A. Konarek) . 265

Leonardo da Vinci

Krzemień i stal (L. Staff) 266

Woda (L. Staff) 267

Pająk i winogrono (L. Staff) 268

Niepokój (L. Staff) 269

Niccolo Machiavelli

Mandragora — fragm. (R. Koloniecki) 270

Bovillus (Charles de Bouelles)

O mędrцу — fragm. (B. S. Kunda) 273

Tomasz Morus

Lewis, porzucony kochanek (A. Małeczka) 276

Paracelsus

Inaczej istnieje metal... 277

Jan od Krzyża

Pieśń duchowa — fragm. (o. Bernard od Matki Bożej) 278

Giordano Bruno

...I z tego samego zamętu... (K. Żaboklicki) . . . 279

O niezliczonych i o tym, co niezmierzone... — fragm. (A. Nowicki) 280

Bajka o pchle i pluskwie (Ś. F. Nowicki) 282

<i>Francis Bacon</i>	
<i>Zycie (A. Matecka)</i>	284
<i>Tomasz Campanella</i>	
<i>Della plebe (B. S. Kunda)</i>	286
<i>Edwards Lord Herbert of Cherbury</i>	
<i>Na zegar swój, nie mogąc usnąć (J. S. Sito)</i>	287
<i>Pora mi odejść (J. S. Sito)</i>	288
<i>Dirk Rafaelszoon Camphuysen</i>	
*** (<i>O ty, który chcesz się ocalić...</i>) (<i>L. Kotakowski</i>)	289
<i>Blaise Pascal</i>	
<i>Myśli — fragm. (T. Żeleński [Boy])</i>	290
<i>Anioł Ślązak</i>	
<i>Tren na śmierć Franckenbergera (F. Przybylak)</i>	293
<i>Człekolarwa (F. Przybylak)</i>	294
<i>(Dystychy z „Wędrowca cherubińskiego”) (A. Wirth, F. Przybylak)</i>	295
<i>(Dystychy w kongenialnym tłumaczeniu Adama Mickiewicza)</i>	297
<i>Nie wiem, czym jestem (F. Przybylak)</i>	298
<i>Gottfried Wilhelm Leibniz</i>	
<i>Wyznanie wiary filozofa — fragm. (J. Domański)</i>	299
<i>John Toland</i>	
<i>(Epitafium, które autor polecił umieścić po śmierci na swoim grobowcu) (W. Jaworski)</i>	301
<i>Bernard Mandeville</i>	
<i>Ul malkontent, czyli łajdaki umoralnione — fragm. (W. Chwalewik)</i>	302
<i>George Berkeley</i>	
<i>O sporach wokół dziegiu (A. Matecka)</i>	303
<i>O dziegiu (A. Matecka)</i>	304
<i>Ameryka, czyli schronienie muzy (A. Matecka)</i>	306
<i>Voltaire</i>	
<i>Poemat o zagładzie Lizbony albo rozpatrzenie aksjomatu... — fragm. (A. Wołowski)</i>	308
<i>Pożegnanie życia (Cz. Jastrzębiec-Kozłowski)</i>	312
<i>Michaił W. Łomonosow</i>	
<i>Piotr Wielki — fragm. (W. Słobodnik)</i>	314
<i>Oda według Księgi Hiobowej — fragm. (J. Kruszyński)</i>	315
<i>Johann Gottfried Herder</i>	
<i>Przyroda (I. S. Fiut)</i>	316
<i>Filozofia staroegipska (I. S. Fiut)</i>	317

<i>Karol Surowiecki</i>	
Homilie rymowane, wyjaśniające mistyczne sensa... —	
fragm.	318
<i>Stanisław Staszic</i>	
Ród Ludzki — fragm.	320
<i>Jan Śniadecki</i>	
Prześwietniej Komisji nad Edukacją Narodową... —	
fragm.	323
<i>Johann Gottlieb Fichte</i>	
Powołanie człowieka — fragm. (A. Zieleńczyk, I. Krońska)	324
<i>Georg Wilhelm Friedrich Hegel</i>	
Wiosna — fragm. (Z. Wawrzyniak)	325
Koniec wiersza o jego psie (Z. Wawrzyniak)	326
Kąpiel w świetle księżyca — fragm. (Z. Wawrzyniak)	327
Projekt wiersza na uroczystość — fragm. (Z. Wawrzyniak)	328
Aforyzm 16 (W. Jaworski)	330
Aforyzm 17 (M. Hadryś)	331
Aforyzm 34 (W. Jaworski)	332
Aforyzm 38 (W. Jaworski)	333
Decyzja (Z. Wawrzyniak)	334
<i>Novalis (Friedrich Leopold von Hardenberg)</i>	
Hymny do nocy — fragm. (T. Newlin-Wagner)	335
<i>Friedrich Schlegel</i>	
Różne sposoby myślenia (epigramaty) (M. Uliński)	338
Über die Sprache und Weisheit der Indier — fragm. (K. Libelt)	339
<i>Samuel Taylor Coleridge</i>	
Kościuszkó (St. Baliński)	340
Zjawia (J. Żuławski)	341
<i>Friedrich Wilhelm Joseph von Schelling</i>	
Epikurejskie wyznanie wiary Heinza Widerporsten... —	
fragm. (G. Mruka)	342
Zwierzę i roślina (M. Uliński)	345
Los ziemi (M. Uliński)	346
Do Karoliny — fragm. (M. Uliński)	347
<i>Tomas Carlyle</i>	
Cui bono (A. Komorowski)	349
<i>Józef Gołuchowski</i>	
Filozofia i życie — fragm. (P. Chmielowski)	350
<i>John Henry Newman</i>	
Prowadź mnie, światło... (Z. Kubiak)	352

Słup obłoku (A. Małeczka)	353
<i>Ralph Waldo Emerson</i>	
Granice (J. Żuławski)	354
<i>Jaime Balmes</i>	
Skrzydła czasu (A. Komorowski)	355
<i>Søren Aabye Kierkegaard</i>	
(Modlitwa) (A. Więckowski)	357
<i>August Cieszkowski</i>	
Ojcie Nasz — fragm.	359
<i>Henry David Thoreau</i>	
Miedzy wędrowcem a słońcem (Z. Kubiak)	362
<i>Karol Marks</i>	
Z cyklu „Do Jenny”. (Sonet IV) (K. Frejdllich)	363
*** (Nagle zacząłem widzieć jasno...) (W. Jaworski)	363
Epigramat 2 (na Hegla) (W. Jaworski)	364
Epigramat 3 (W. Jaworski)	365
Oulanem — fragm. (W. Jaworski)	366
<i>John Ruskin</i>	
Zaufaj swej kochance (A. Małeczka)	368
<i>Fryderyk Engels</i>	
(Fragment wiersza z 1837 roku) (W. Jaworski)	369
Zygryd w rogowej skórze — fragm. (W. Jaworski)	370
Marks — fragm.	371
<i>Edward Dembowski</i>	
Sonet	372
Oda o poezji ludu	373
<i>Fryderyk Nietzsche</i>	
Przysłowie mówi (L. Staff)	374
Sanktus Januarius (L. Staff)	375
Dytyramby dionizyjskie — fragm. (St. Wyrzykowski)	376
<i>Julian Ochorowicz (Julian Mohort)</i>	
Naprzód	380
<i>Władimir S. Sołowiow</i>	
*** (W niewoli jeszcze jestem...) (M. Zdziechowski)	383
<i>Jean Marie Guyau</i>	
(Wiersze filozofa) fragm. (J. K. Potocki)	384
*** (Gdy gwiazdy, kreśląc w górze...) (M. Baterowicz)	335
<i>Maurice Maeterlinck</i>	
Modlitwa (St. Korab Brzozowski)	386
<i>George Santayana</i>	
Solipsyzm (A. Komorowski)	387
Wieśniak w teatrze (A. Komorowski)	388
Na śmierć metafizyka (A. Małeczka)	389

Miguel de Unamuno	
*** (Puste godziny czekania...) (A. Komorowski) . . .	390
Chrystus Velazqueza — fragm. (A. Bieszczadowski) . . .	391
*** (Ojcie nasz, który jesteś w niebie...) (A. Nowak) . . .	392
Czytać (E. Budkiewicz)	393
*** (Cmentarz dla wszystkich żyjących...) (A. Nowak) . . .	394
Józef Jankowski	
Od tłumacza pamięci Wrońskiego	395
Bertrand M. Russell	
Edycie (St. Zieliński)	396
Stanisław Brzozowski	
Teodor Dostojewski. Z mroków duszy rosyjskiej — fragm.	397
Pierre Teilhard de Chardin	
L'Evolution de la Chasteté — fragm. (S. Grygiel) . . .	401
Hymne de L'Univers — fragm. (H.M.)	402
Stanisław Ignacy Witkiewicz	
*** (Otom jest zwyciężony...)	404
Ernest Bloch	
Das Prinzip Hoffnung — fragm. (L. K.)	405
Władysław Tatarkiewicz	
Melancholia	406
Tadeusz Kotarbiński	
*** (Gdybyście powrócili do bytu...)	407
Rozdroże	408
Dno	409
Luzy	410
Henryk Elzenberg	
*** (Między światem, jakim go czytam...)	411
*** (Ewolucja może przynieść rzeczy przedziwne...) . . .	412
Do niektórych towarzyszy drogi życiowej	413
Ludwig Wittgenstein	
Traktat logiczno-filozoficzny — fragm. (B. Wolniewicz) . . .	414
Martin Heidegger	
*** (Weg und Waage) (Z. Wawrzyniak)	415
Wieczorna przechadzka po Reichenau (I. S. Fiut)	416
Herbert Read	
Czas odzyskany (A. Małecka)	417
Jean Paul Sartre	
Jestem chłopczykiem, który nie chce rosnąć (W. Ja- worski, A. Komorowski)	418
Simone Weil	
Krzyż — fragm. (Cz. Miłosz)	419

Swiadomość nadprzyrodzona — frazm. (A. Olędzka-Frybesowa)	420
Albert Camus	
Z „Notatników” (J. Guze)	421
Wogezy (J. Guze)	422
Thomas Merton	
Elegia dla Ernesta Hemingwaya (Cz. Miłosz)	423
Karol Wojtyła, Jan Paweł II	
Myśląc Ojczyzna...	425
Gdy dokoła mówią językami...	425
Słyszę jeszcze dźwięk kosy...	426
Docieram do serca dramatu...	427
Refren	428
Myśląc Ojczyzna, powracam w stronę drzewa...	428
(Wiersz mnemotechniczny ułatwiający zapamiętanie 19 niezawodnych trybów sylogistycznych)	431
Wykaz niektórych źródeł i opracowań	433